

ZVEZA DRUŠTEV REJCEV GOVEDI LISASTE PASME SLOVENIJE

5. Strokovni posvet

Dan slovenske lisaste pasme

SELEKCIJA VELIKIH IN MALIH POPULACIJ

Klemen Potočnik

Univerza
v Ljubljani *Biotehniška*
fakulteta

Teme

- Dejstva in trendi v govedoreji
- Selekcija v praksi
  - Osnove selekcije
  - Genomska selekcija
  - Izzivi
- Selekcija majhnih populacij:
  - Strategije ohranjanje maksimalne genetske pestrosti
  - Nišni produkti, visoka dodana vrednost
- Strategija za slovensko populacijo lisastega goveda:
  - Velika ali majhna populacija?

DEJSTVA IN TRENDI V GOVEDOREJI

Stanje v Sloveniji

- Samooskrba z mlekom in mesom govedi (edini kmetijski produkt)
- Populacija:
  - 450.000 govedi
  - 160.000 krav (25.800 kmetij – povp- 6,2)
  - 60.000 krav dojlj (19.200 kmetij – povp- 3,1)
  - 100.000 mlečnih krav (6.600 kmetij – povp- 15,2)
  - 80.000 mlečnih krav v kontroli

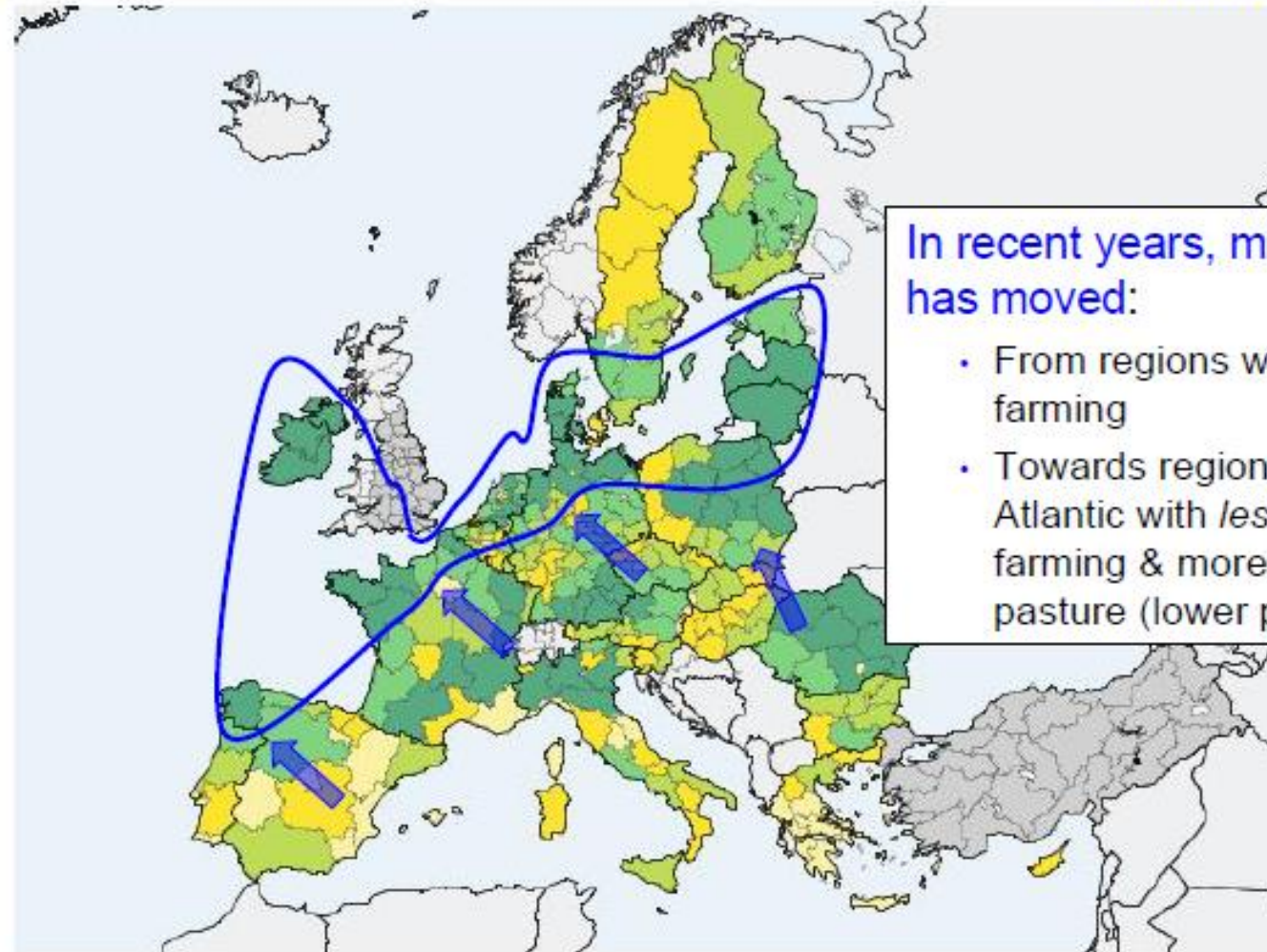
EU 23 mio

Odsotnost
selekcije!

Pasma	Σ %	Mleko	Meso	Št. Tel ML	Ml kg
Črno-bela	17,5	34.400	0	3,1	7.400
Rjava	7,0	12.300	2.500	3,9	5.500
Lisasta	39,0	40.300	32.800	3,7	5.700
Drugo	36,5	13.000	24.700	3,3	6.000

Regional movements in EU Milk Production

Movement continues to Atlantic regions with less intensive farming

In recent years, milk production has moved:

- From regions with *intensive* farming
- Towards regions around the Atlantic with *less intensive* farming & more land suitable for pasture (lower production costs)

Légende

0.0 - 13.8

13.8 - 37.1

37.1 - 78.4

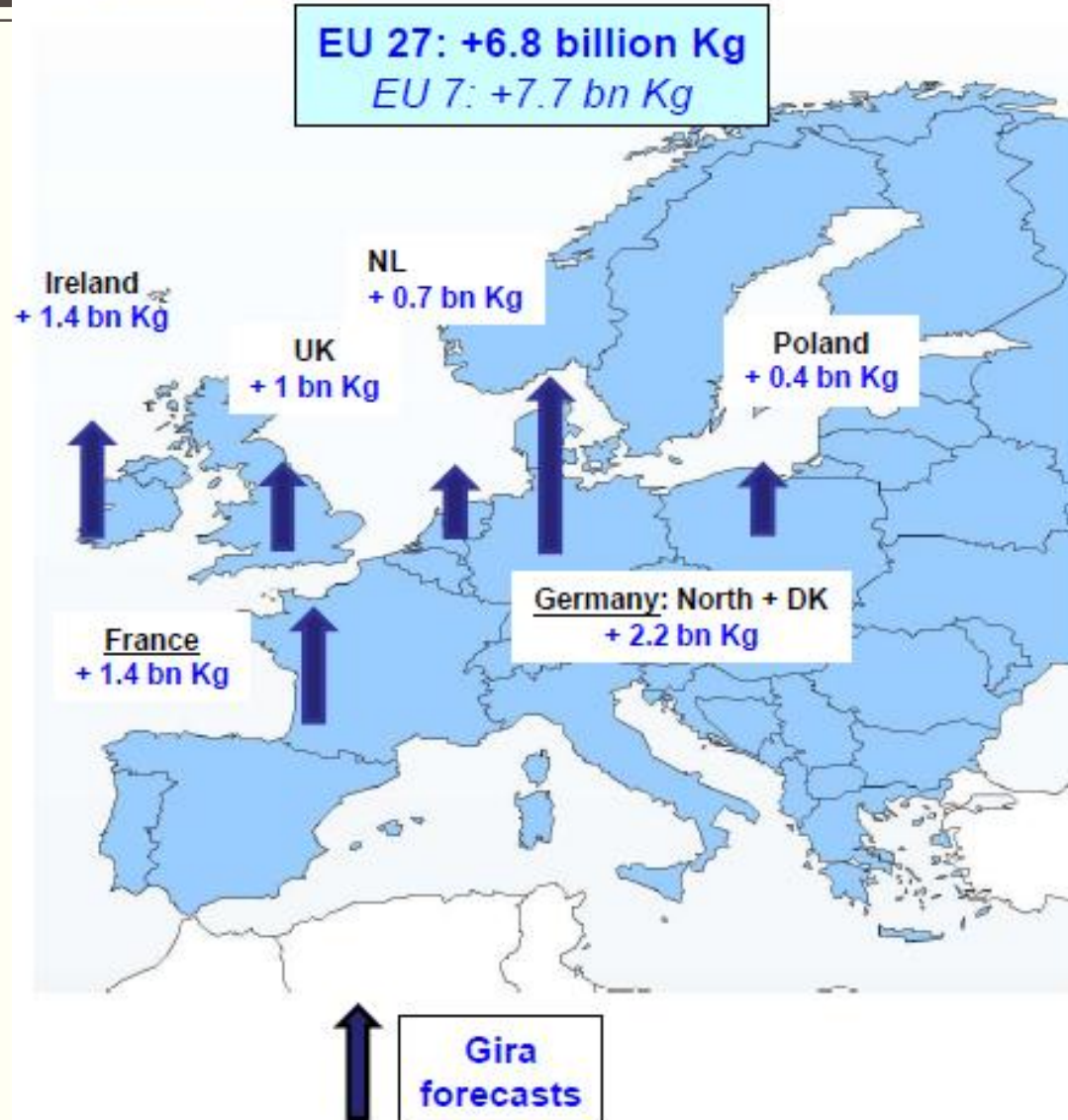
78.4 - 133.0

133.0 - 864.0

N/A

Source: Eurostat

Gira's forecasts for milk collection in 2016 compared to 2011

Ireland (+4.7% p.a. 2011/2016)

The UK (+1.4%):

France (Brittany) (+1.1%):

The Netherlands (+1.2%):

Germany (+1.4%):

Poland (+0.9%):

The rest of the EU: (-0.6%): -0.9 bios Kg by 2016

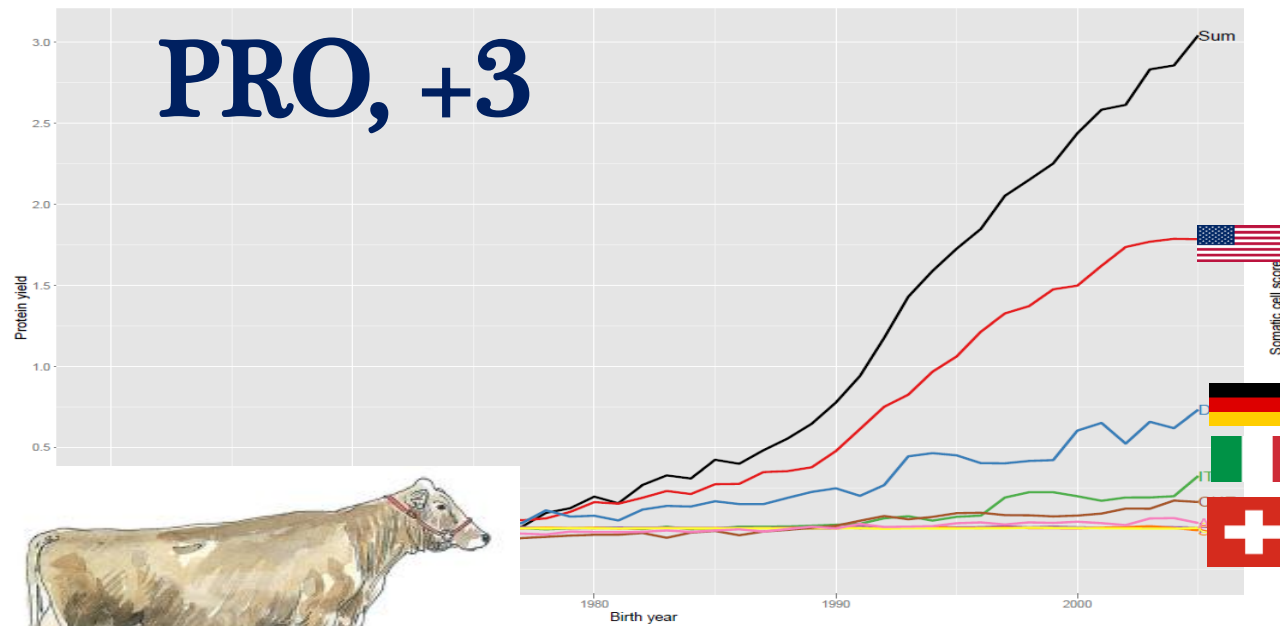

SELEKCIJA V PRAKSI

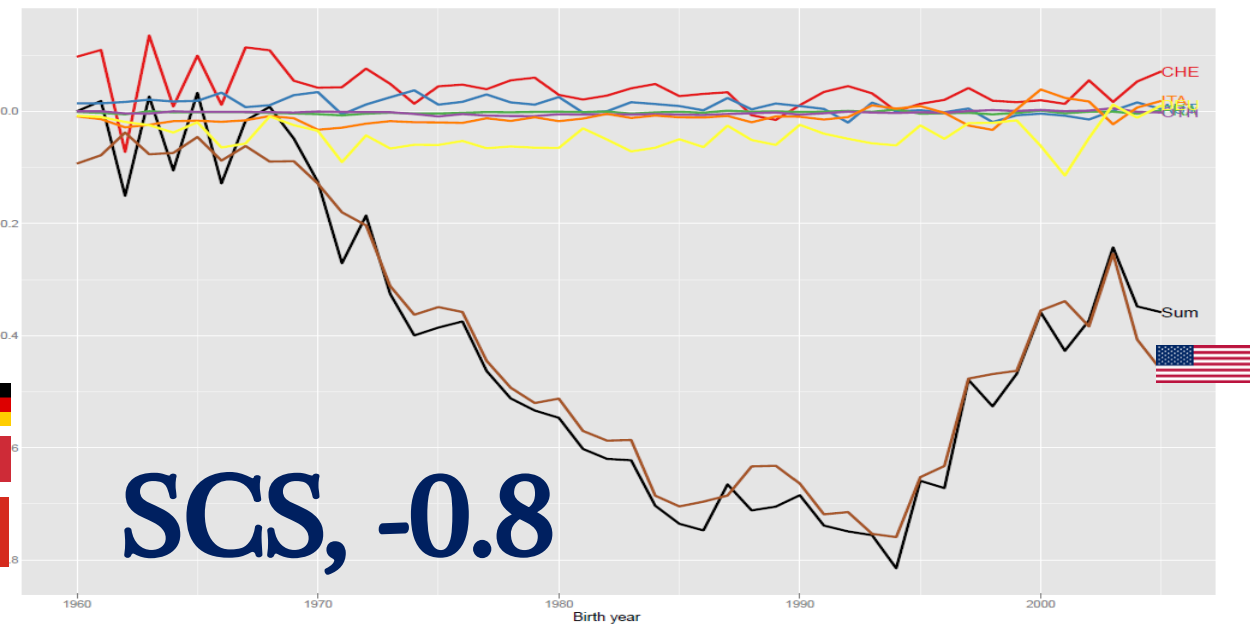
Osnove selekcije
Genomska selekcija
Izzivi

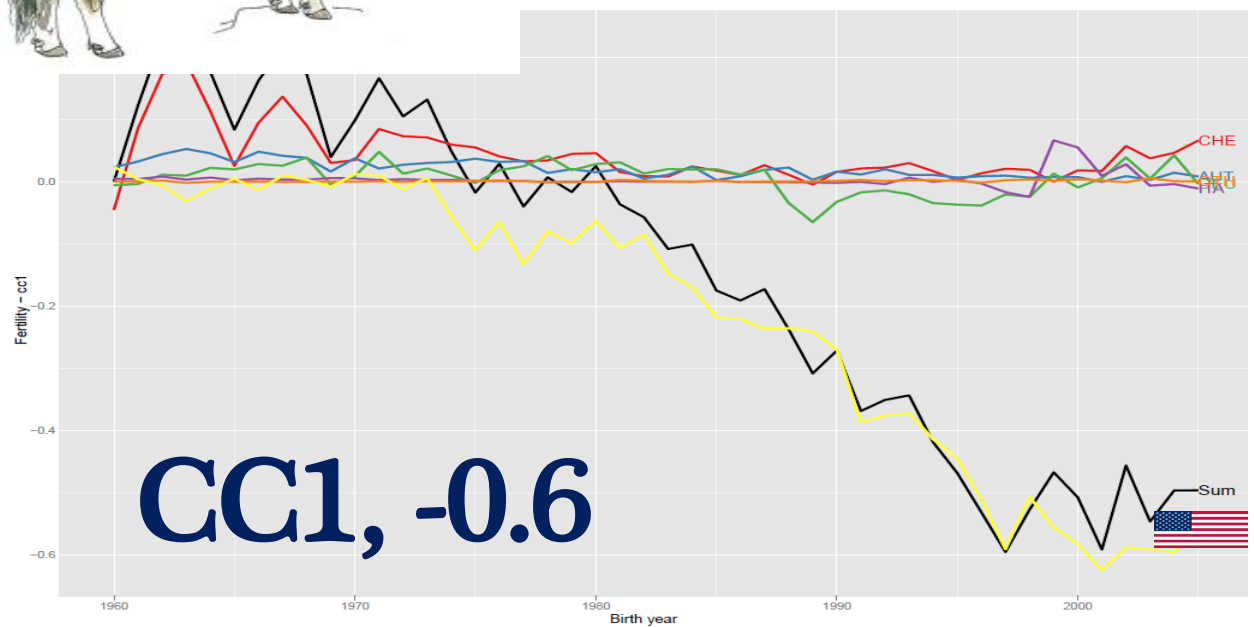
PRO, +3

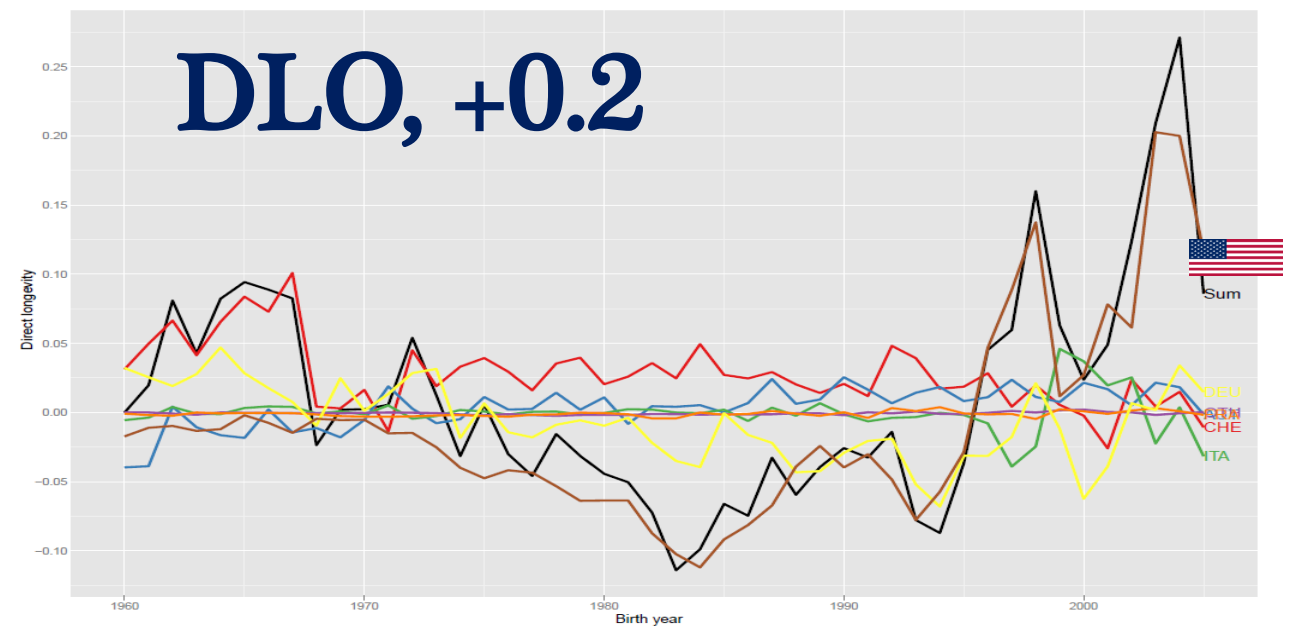
SCS, -0.8

CC1, -0.6

DLO, +0.2

OSNOVE SELEKCIJE

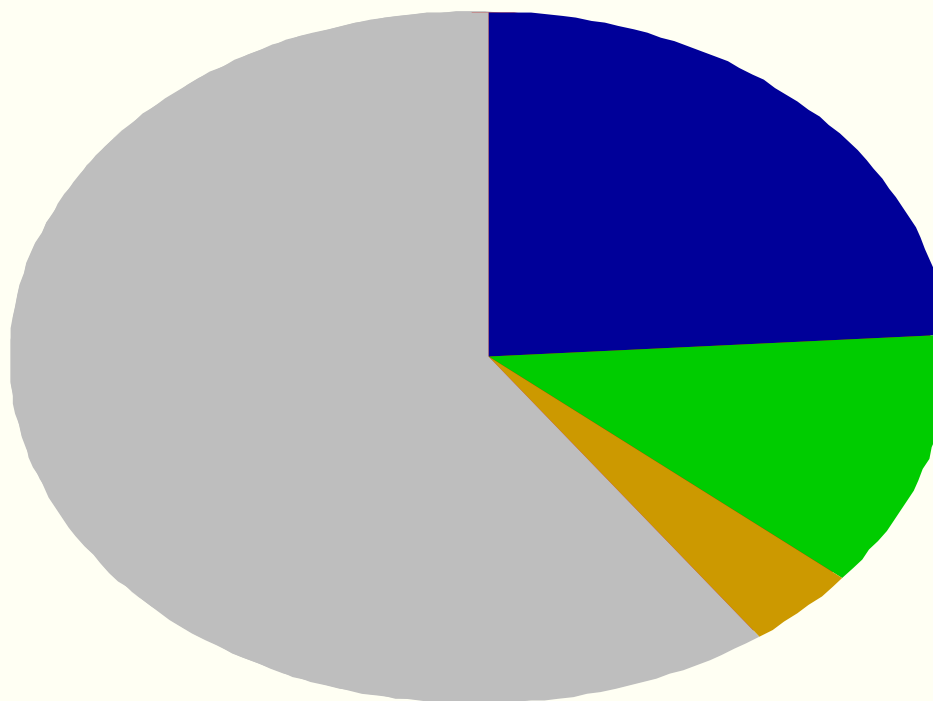
Fenotip. vrednosti + rodovniki

Osnove - kvantitativne genetike, Fisher 1918

Fenotipska
vrednost

Kvantitativni
genetiki s ukvarjajo z
genetiko, ne da bi se
direktno ukvarjali z geni!

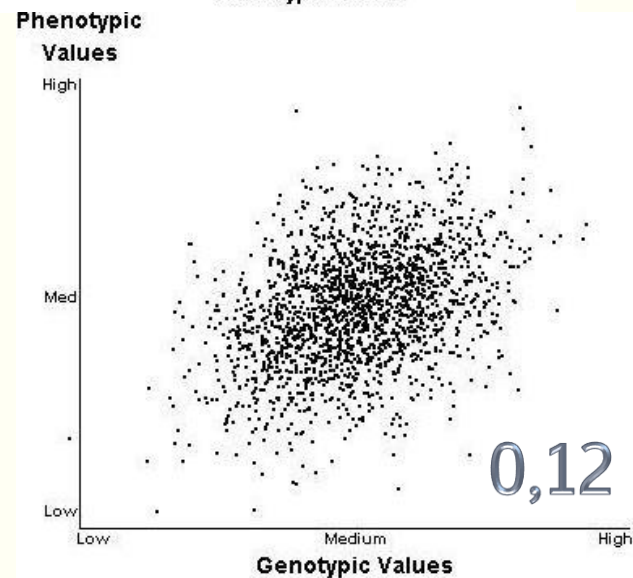
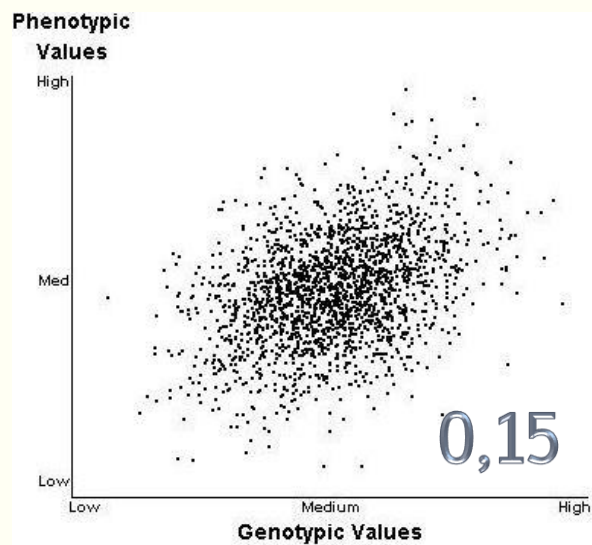
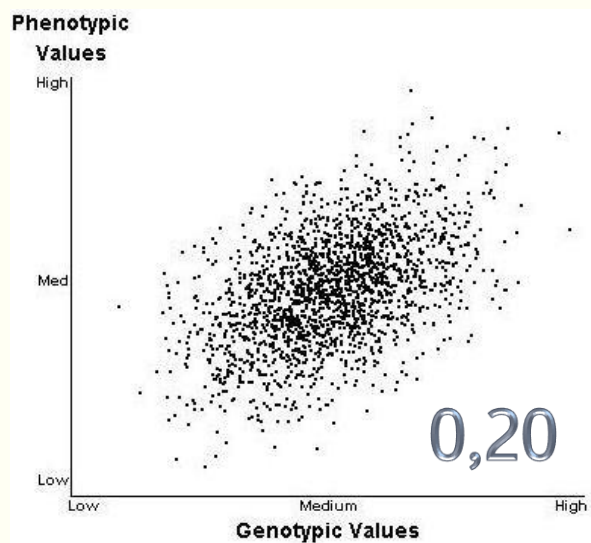
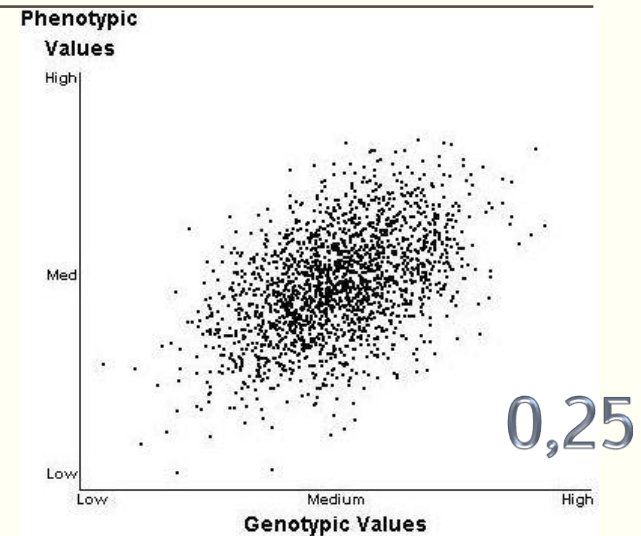
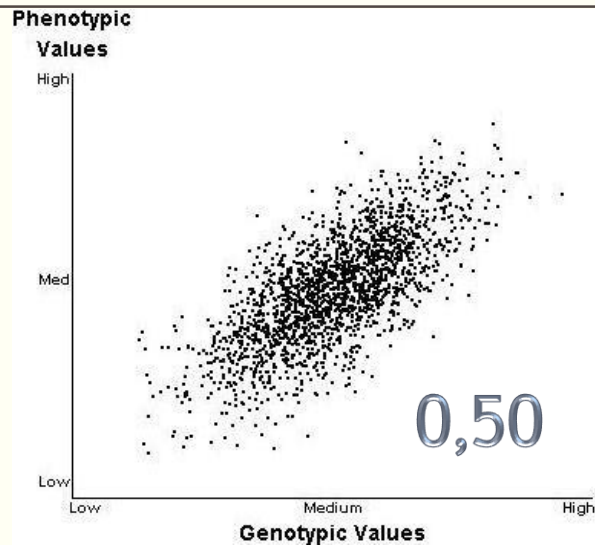
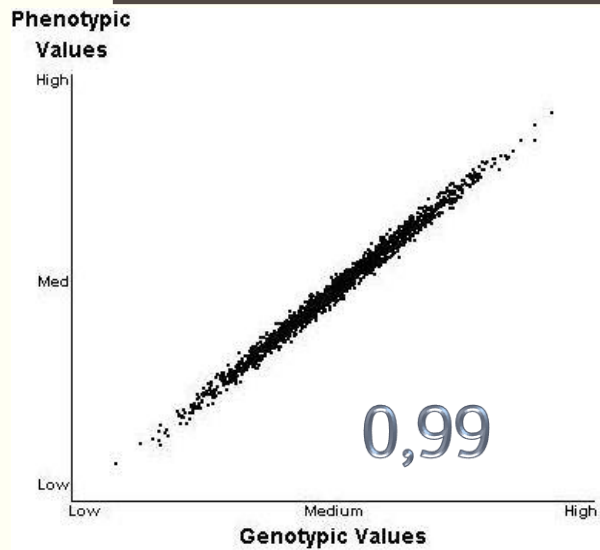
Genotipska
vrednost

Plemenska
vrednost (PV)

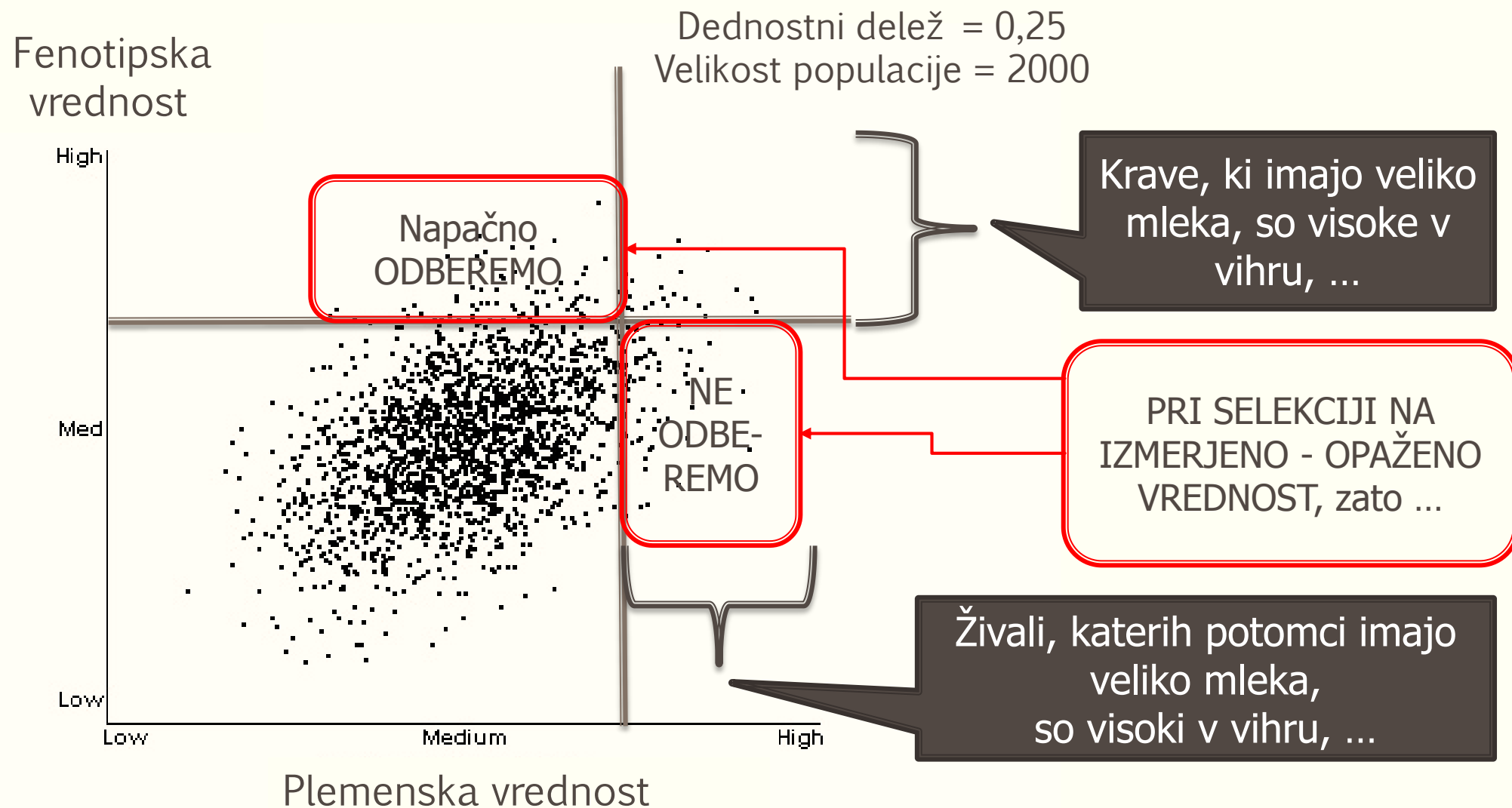
Odstopanje zaradi
dominance

Odstopanje
zaradi epistaze

Dednostni delež ,četrť kroga' $\rightarrow h^2 = 0,25$

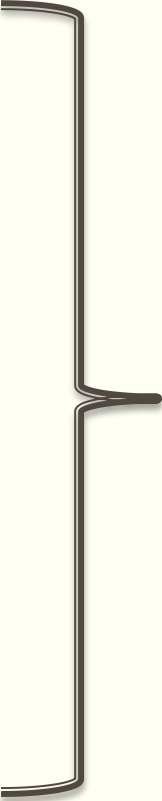
Kriteriji – orodja za odbiro - selekcijo

Kako do plemenske vrednosti?

- Meritve
- Sorodstvo
- Statistični model, ki vključuje različne vplive
- Sodobne metode:
  - Model živali
  - Model naključne regresije RR
  - ...

Praviloma so PV zanesljive, ko imajo meritve potomci.

Takrat so biki stari že 5-6 let, krave pa drugič breje!

GENOMSKA SELEKCIJA

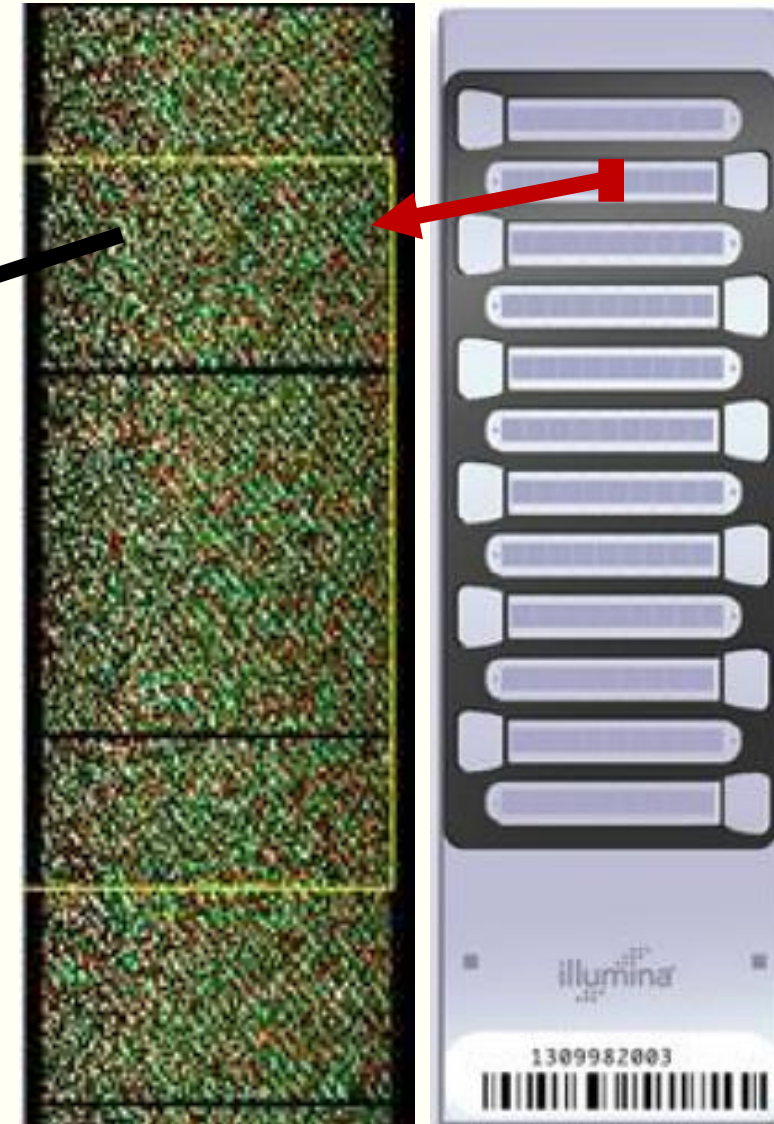
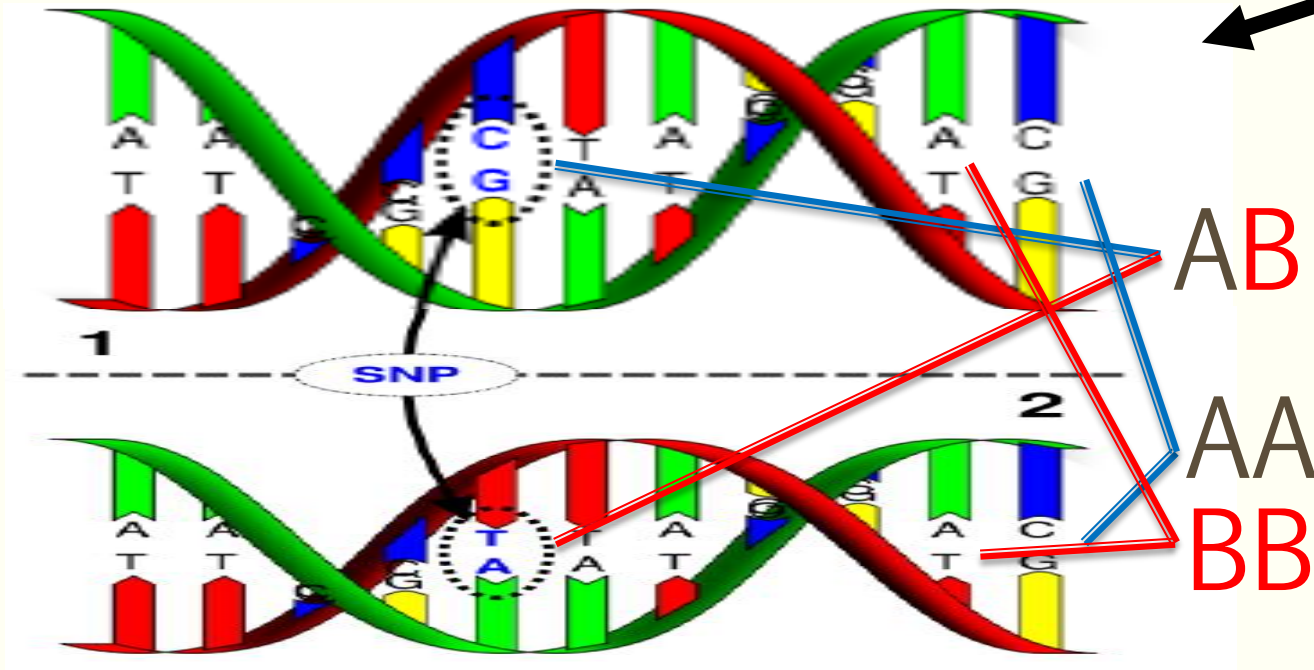
Genomski podatki pri govedu

- Genom $\approx$ 3 milijarde baznih parov ($\sim$ 20.000 genov)
- SNP označevalci
- SNP čipi
  - 3.000 (LD) 1:1.000.000
  - 6.000 (LD) 1:500.000
  - 50.000 (50K) 1:55.000
  - 800.000 (HD) 1:4.000
- Sekvenca 1:1

Do PV takoj po rojstvu ali že prej - GS

- Osnova Genomske Selekcije:
  - klasični obračun PV in
  - informacije genoma (SNP-čip) za živali z zanesljivimi ocenami PV

Genomski selekcija

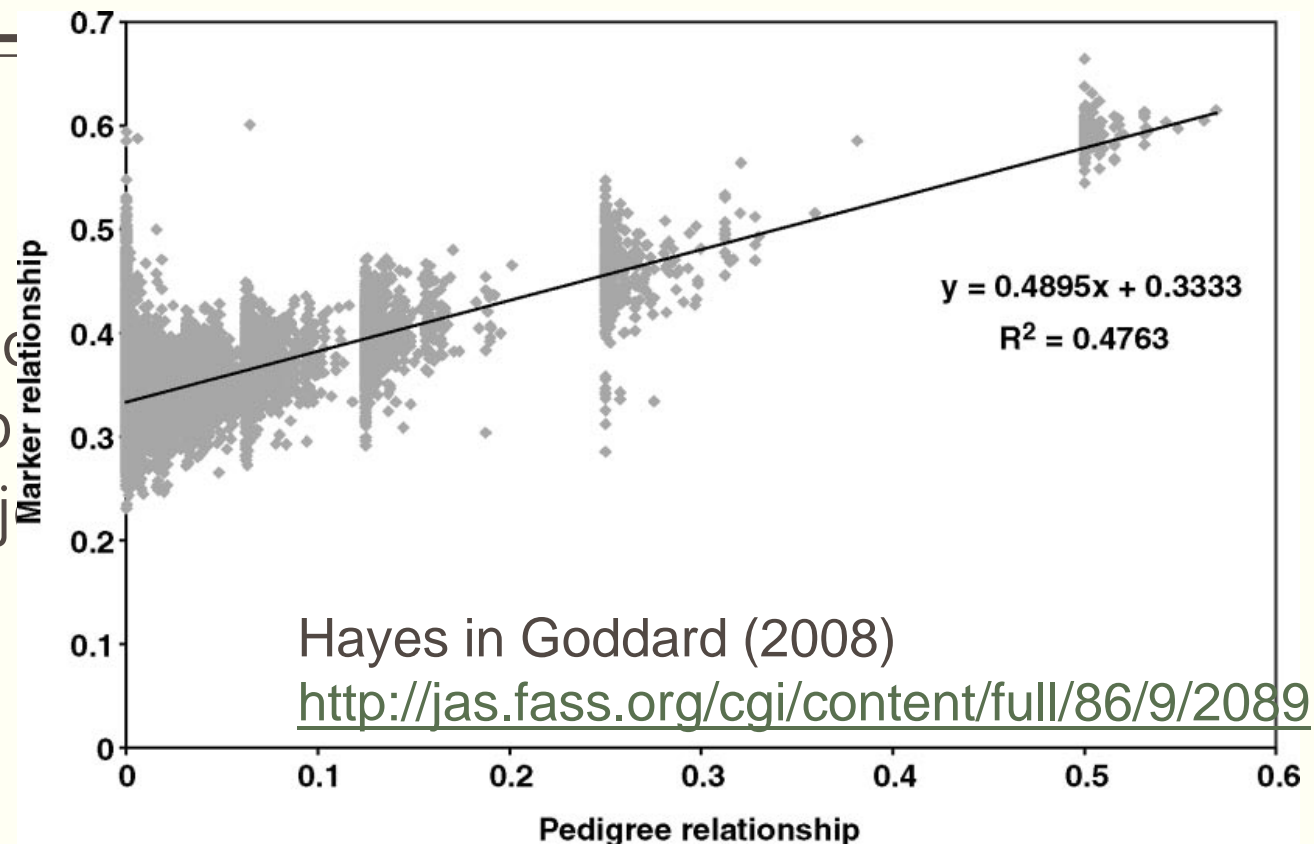

■ Prednosti:

- Krajši generacijski interval
- Uporaba živali ob spolni zrelosti
- Večja učinkovitost selekcije
- Orodje za preprečevanje parjenja in inbriding

■ Omejitve:

- Veliko število živali v bazni populaciji (PV+SNP)
- Velika investicija

Primer dobre prakse

Genomska selekcija – FRA-13

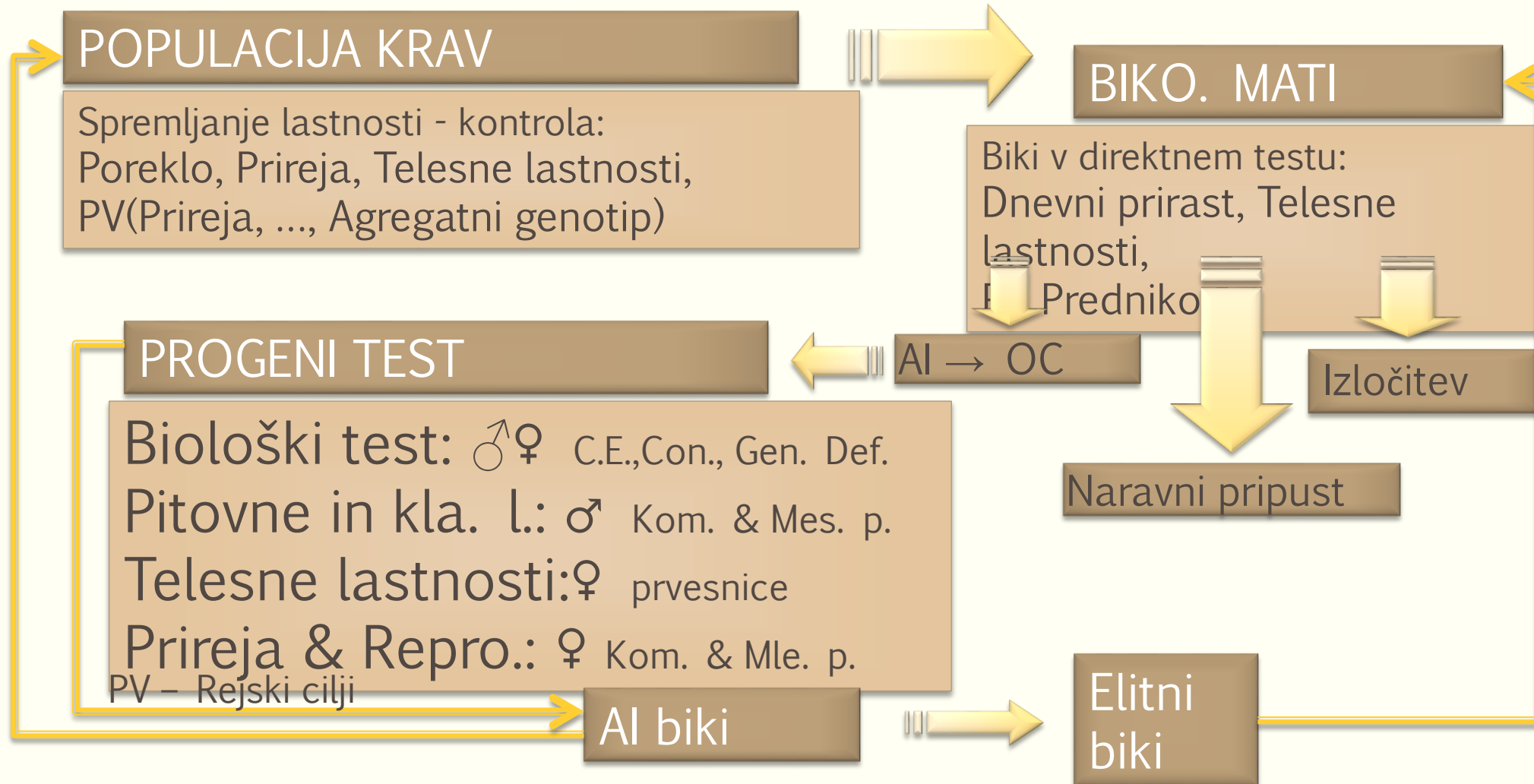

- Osemenjevalni center → Genomski center
  - Namesto bikov - seme, telice- embriji
  - Pravičen dogovor z rejci – odsotnost špekulacij
  - Genomska selekcija embrijev
  - Določitev spola
  - Ocena rizika za bolezni – genetske napake
  - Ocena genomske PV
  - Ocena funkcionalnega inbridinga

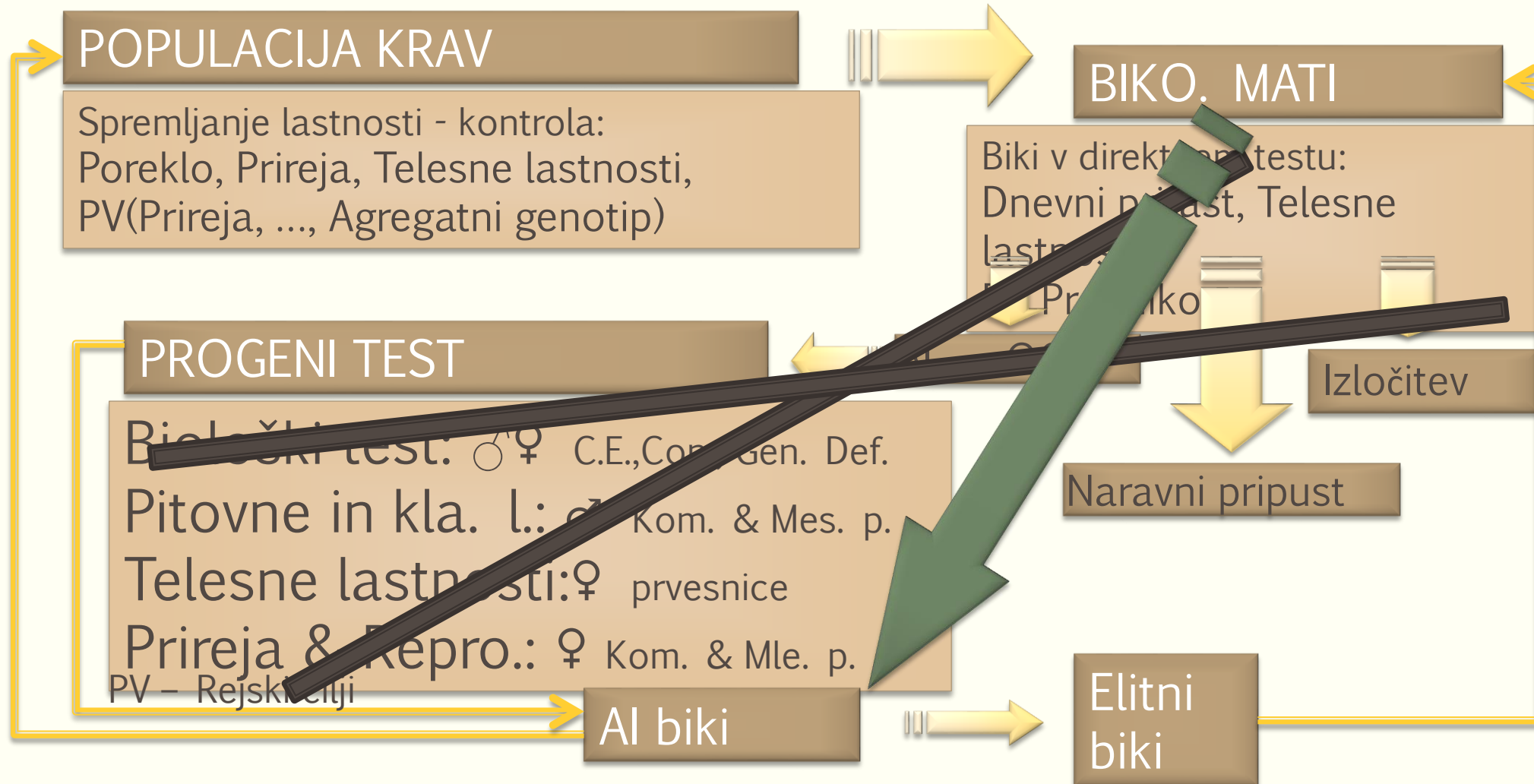

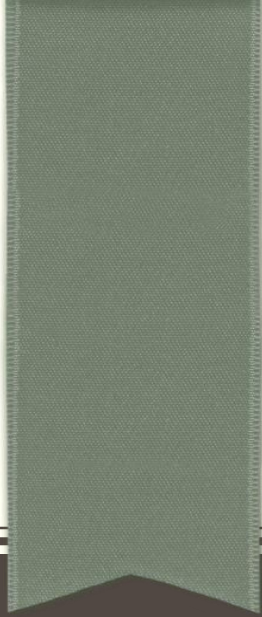
Vse pred ET

Poenostavljena shema SP - veljavna

Poenostavljena shema SP – skrajna možnost GS

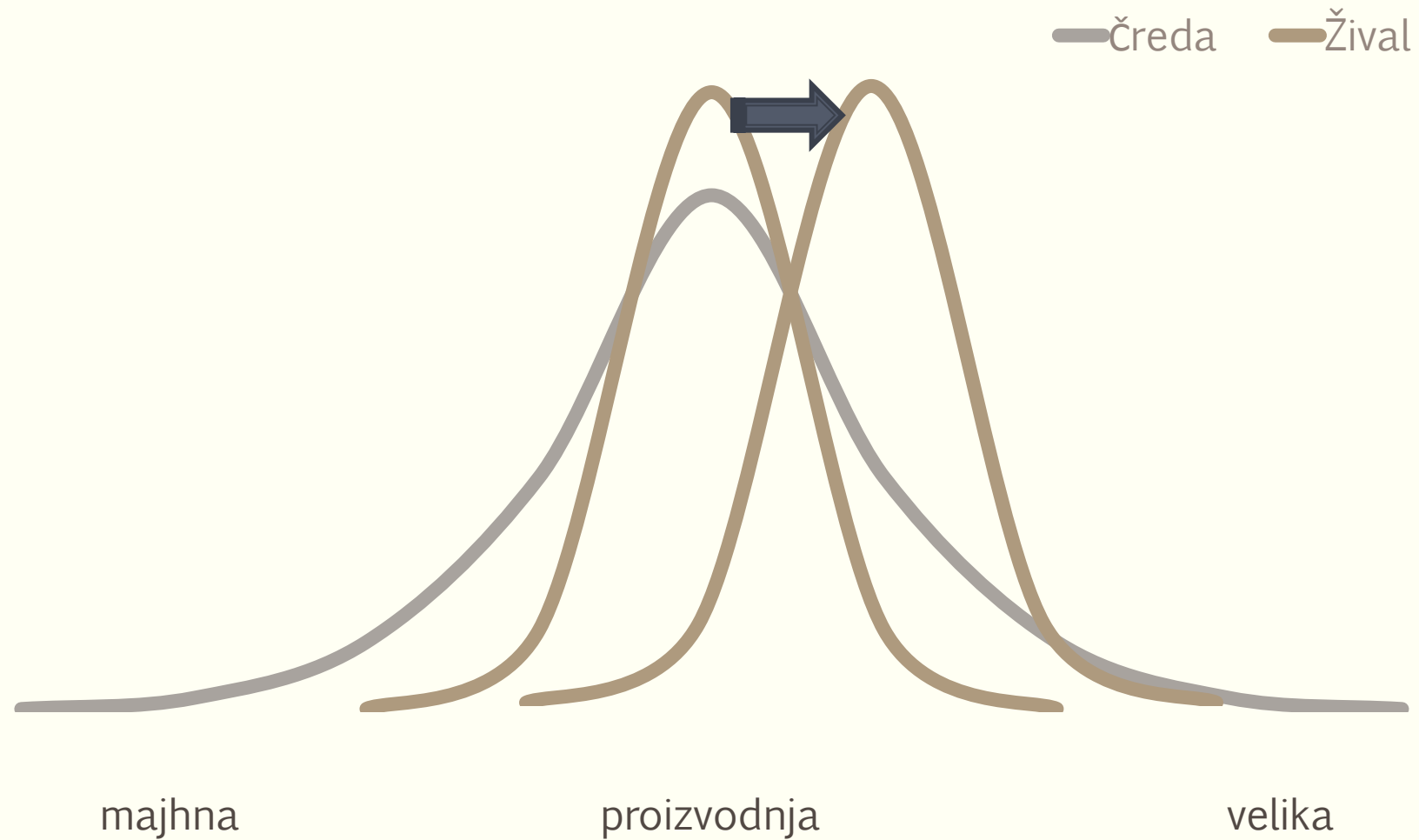

IZZIVI

Osnovni cilj → povećanje proizvodnje - prodaje

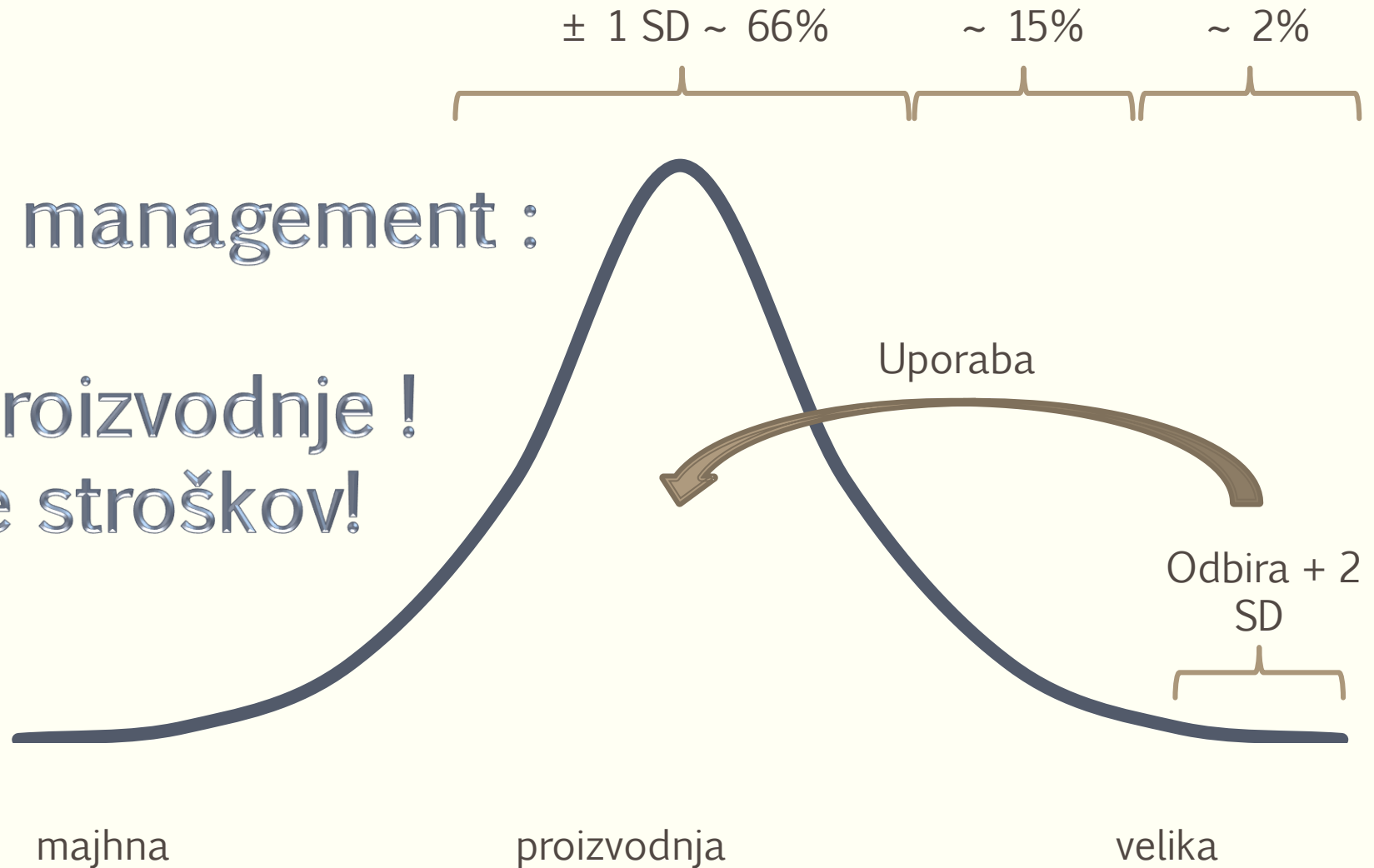

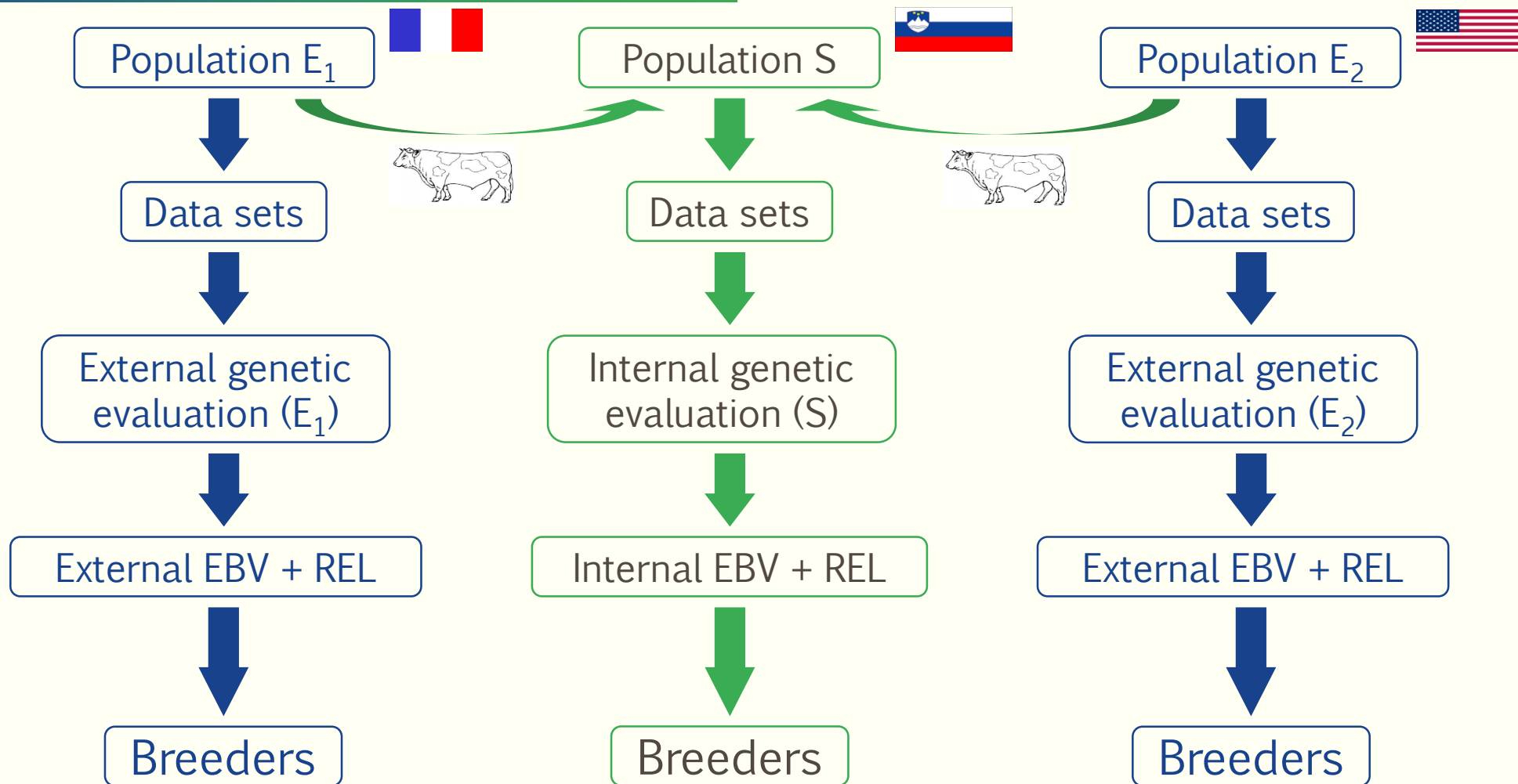
Odbira staršev naslednjih generacij in njihova uporaba

Neprilagojen management :
NE doseganje
pričakovane proizvodnje !
+ povečevanje stroškov!

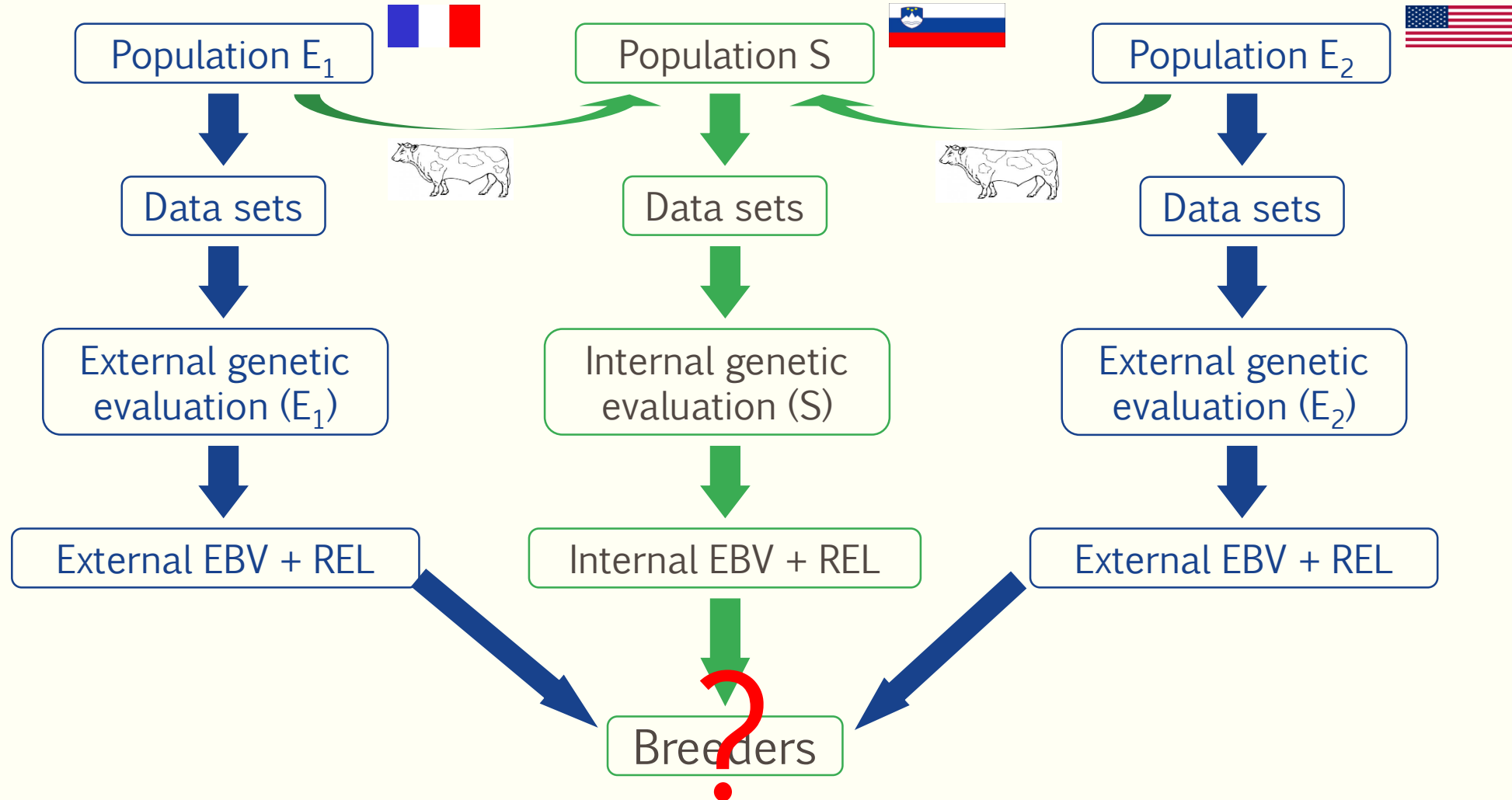
National genetic evaluations

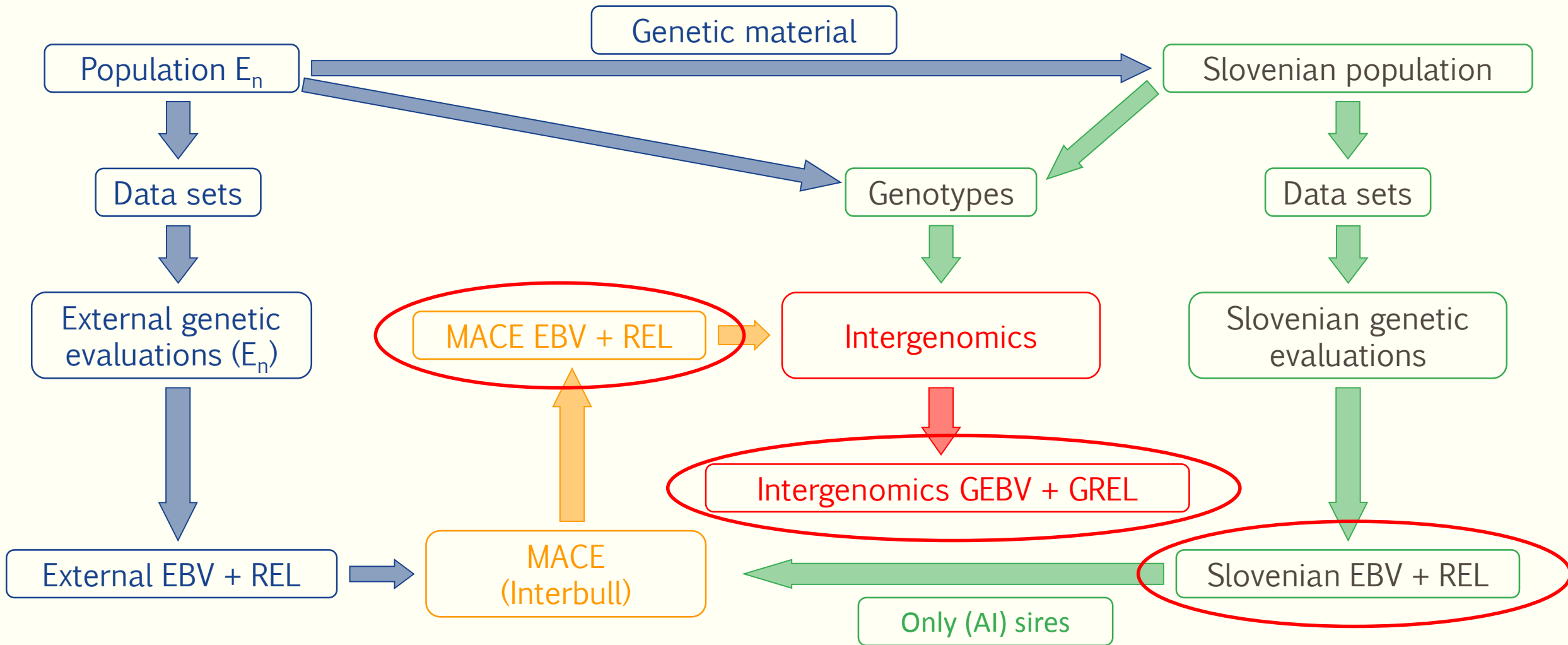
SLO → kontrola = selekcija : TUJ selekcijske & komercialne črede

National genetic evaluations

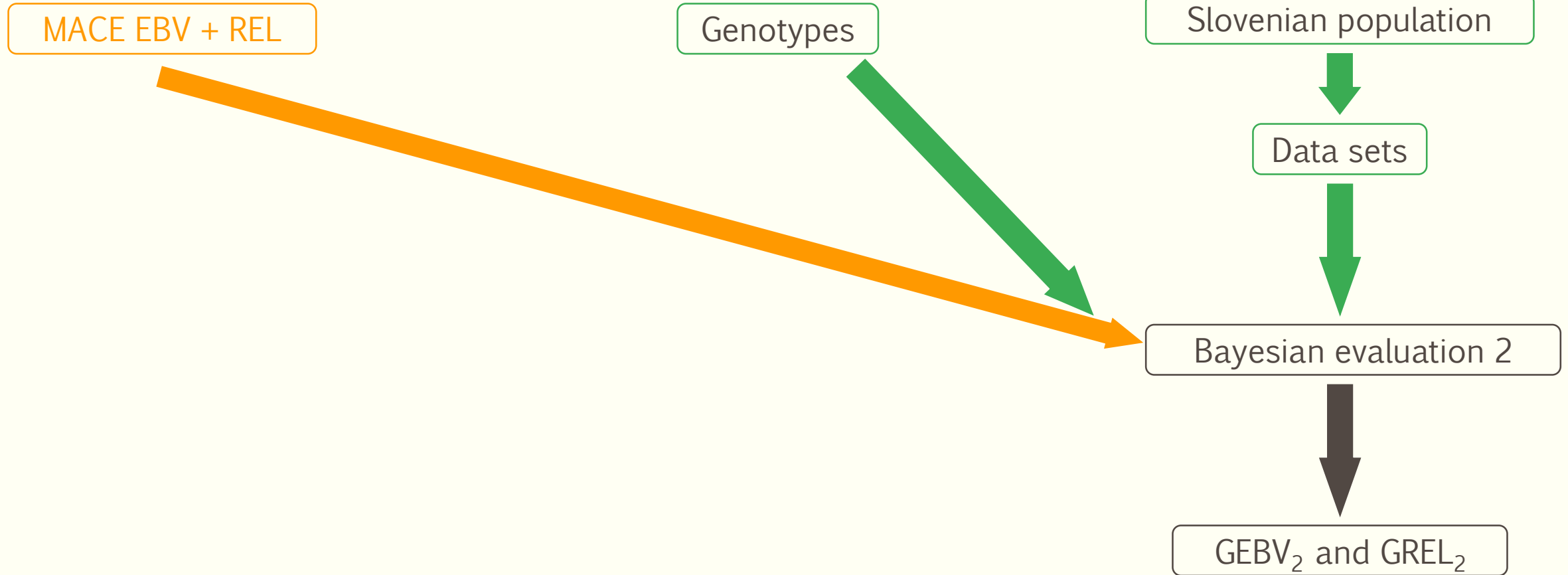

What to do with this information?

Ena od rešitev

SELEKCIJA MAJHNIH POPULACIJ

Strategije ohranjanje maksimalne genetske pestrosti
Nišni produkti, visoka dodana vrednost

Glavni cilj selekcije majhnih populacij

- Ohraniti genetsko pestrost

- Dva koraka:
  - Oceniti trenutno stanje
  - Na osnovi analize stanje sprejeti strategijo upravljanja

Stanje populacije

- Analiza genetske variabilnosti in strukture
- Analiza rodovnikov:
  - Koeficient inbridinga in sorodstva
  - Efektivna velikost populacije
  - Izvor genov
- Molekularna genetika - analiza:
  - Primerjava pričakovanega in določene heterozigotnosti
  - Raznolikost alelov

Različni pristopi ohranjanja GV

- Parjenje živali z minimalnim koeficientom sorodstva
- Izbira plemenske živali na osnovi najmanjše povprečne povezanosti
- Kombinacija minimiranja koeficienta sorodstva in izenačevanja povezanosti s populacijo

Ohranjanje: Ex situ

- Kaže se kot vse bolj uporabna metoda ohranjanja GV
- Depozitorij tkiv
  - Določitev števila donorjev
  - Vrsta tkiv
  - Način hranjenja
  - ...
- Ali bi – bo to res delovalo?

STRATEGIJA ZA SLOVENSKO POPULACIJO LISASTEGA GOVEDA

Velika ali majhna populacija?

Kako je lahko slovenska LS populacija velika ali majhna

- Velika populacija:

- Vstopi v selekcijo velike populacije
- Prepusti glavne selekcijske odločitve tujemu RP
- Prihodnost ??

- Majhna populacija:

- Ohrani lastno selekcijo
- Prilagodljivost na lokalne razmere
- Nišna selekcija
- Lastni genomski obračun PV

Selekcija na lastnosti povezane s kakovostjo proizvodov?

- A 30
- Beta – laktoglobulin
- Kapa kazein
- Beta kazein
- MK $\omega-3 : \omega-6 = 1 : 2-3$

Lastni genomski obračun PV

- Kako?!
  - Referenčna populacija
    - Krave in biki s PV
    - Izmenjava?
  - Implementacija metodike, ki vključuje MACE

Za konec se vprašajmo

- Dejstva:
  - S prirejo mleka samo v EU tekmujemo s 100.000 : 23.000.000 mlečnimi kravami
  - Ukinitvev mlečnih kvot
  - Visoki stroški prireje zaradi geografskih značilnosti
  - Vse črede v selekciji : selekcija & komerciala
- Ali bomo lahko tekmovali na globalnem trgu s surovino: mleko in meso?
- Ali lahko našo surovino sami predelamo in prodamo z višjo dodano vrednostjo? Ob dejstvu, da izvažamo kakovostno mleko in meso, uvažamo nizko kakovost iz globalnega trga!
- Ali lahko ponudimo kaj posebnega:
  - Poseben izdelek?
  - Posebno genetiko?

HVALA ZA POZORNOST!